

# SEMMANARI CONSTITUCIONAL, POLITIC Y MERCANTIL

## DE MALLORCA.

del Disátte 27 de Janér de 1821.

### CONSTITUCIÓ ESPAÑOLA.

**Art. 12.** — *La Religió de la nació Española es y será perpètuament la Catòlica, Apostòlica, Romana, única verdadera. La Nació la protejex ab lleis sábias y justas, y proibex l' ezercici de cualevòl altre.*

La protesta y solemne manifestació de profesar perpetuament la Religió Catòlica, Apostòlica, Romana, que s' espresa 'n aquest article es conforme y arreglada 'n tot á la nôstra antiga legislació. Tots los còdics ó llibres nôstros de lleis comênsan per l' espozició de la Santa Fe Catòlica, y molt be seguiren tant laudabble costum los benemèrits Diputads de las Corts constituyents, conductes llejítims per espresar los vertaders sentiments y voluntad general de la religioza nació Española, en la cual no s' ha vist adulteració de la Fe, ni cisma algun qui èntel y obscuresca la sua creència desde la sècta de los Arrians en los temps remòtos de la dominació de los Godos.

No será facil fer creurer á la nôstra posteridad qu' en el sigle 19 s' intentás y lográs ferse pasar per destruidora de la Religió Catòlica á una Constitució qui conté 'n los seus articles el qu' havem copiad, y que foren tenguds per herejjes y impíos los qui la feren y l' aplaudíren.

Admira y admirará sempre la paciència de los calumniads axí tant atosment; y l' innoxencia, la mala fe, l' estupidés de los calumniadors..... ¡Malvads! ¡perqu' axí abuzáreu de la senzilles d' el pòbble innocent, y l' armáreu y enfuríreu cuantre los seus llibertadors? No merexíeu morir apedregads cuant tengueru la

desvergonya d'ezxecutar y fer ezxecutar accions tant criminals? Recordauvos..... però no; la Religió qu'estabbléx per base fundamental la Constitució Española no permet recordar los agravis, antes he ordena y manda olvidarlos y perdonarlos de còr. La mateixa Religió; el decòro nacional, la magnanimidad española, no donen llòc á enfosquir dias de gòx tant pur ab idèas de venjansa, ni ab recuèrdos trits y dolorozos. Si'y ha moments en qu'el rigor matex de la lley dega cedir á las veus de la pietad, y á la ventura de los sucesos, sens dutta son los prezents. El triunfo de la raó y de las llums deu distinxir-se ab la generozidad de los principis y la moderació de las accions. Olvidém puis, Conciutedans, l'estravío de los nòstros jermans unids ja ab nozaltres devant el santuari de las lleis; y acabau d'admirar á l'Euròpa qui atònita vos contempla, y donau á tot el mon aquest ezzeemple sul-lime d'heroisme en totas las virtuds. Així lo demáne poderozament la Patria mandant cesar tota discensió, olvidar tot motiu de quexa, dissipar tot esperit de parcialidad, borrar de la memòria tota ofènsa, puis que ninguna se deu recordar entre jermans.

Ja no'stam en aquells dias de perdició y ruina en que l'ipocresia desfresada ab el vestit sant de la Religió atiava'l fòc de la discòrdia, de la venjansa, y de la crueldad. No doneu oreya á las traidoras y vils insinuacions de los inimics d'el Rey y de la Patria. Las cadenas de l'esclavitud se saldan ab sanc; però las coronas de la llibertad se'nlasan ab flòrs amorozas de suavidad y dulçura.

Are's el temps de la reconciliació y de la salud: el temps d'olvidar debilitads y perdonar errors: el temps de corre á reunimos bax d'un Govèrn sabi y paternal: el temps d'oirse solament las dolsas veus d'unió, pau, concòrdia y llibertad: el temps de demostrar que viven en los nòstros còrs los principis sants y saludables de la Constitució; aquests principis fills de las nòstras antigas lleis y de la Religió Divina de los nòstros Pares. D'aquesta Religió qui's el conjunt de totas las obbligacions d'el home enves de Deu, de sí matex, y de los seus semblants: a' aquesta Religió qui's tant esencial á la sociedad, qu'èsta sens ella dexteria d'ezzistir; puis que no'y ha sociedad alguna sensa idèa de lo just y de lo honest, y allà ahont falta aquesta idèa, falta la de Deu.

Envà los il-lusos son enads á cercar entre los selvajjes, republicas sense dignidad ni culto. Envà Robespierre, Neró de la Frénce, intentá'stabblir la repúbbrica sobre la base degradada d'el materialisme y las ruinas d'el Ser Suprèmo; prònte tengué qu'

echar mano d'una divinidad provizional, fins qu'al entretant arribava el temps felis de la perfectibilidad d'el hôme señalada ab el compás geomêtric de los deliris de Condorcet; al ultim perô tant un com altre coneguêren la veritat de aquell dicho ben sabut qu'en cas de no haveri Religió interesaria al género humá el inventarla.

Perô n'y ha gracias al Suprêmo Legislador de la Sociedad. N'y ha, y devellada d'el Cêl ab nôtas tant cêrtas y seguras, que solament una malicia refinada, una 'stupida innoxencia, ó una total corrupció de costums podrán dir que no las conexen. N'y ha per consôl de los mortals mizerábables, y es la que rebuda per los nôstros Pares ja'n el sigle primer de la sua fundació, se veu nôvament adoptada entre las lleis fundamentals de la Monarquía Española qui la proclama y la sanciona ab tôta solemnidad en la sua Constitució política. Es la Católica qui vól dir universal porque s'esten á tot temps y llóc, y á ella son convidads los hòmens tots de cualsevól Nació. Es el camí universal y public fet per el matex Deu: camí que cercava Porfirio, y que li mostrá Sant Agusti dient: *Quin camí universal es aquest que cercas, sino el fet per la má d'el Señor?* Camí universal y public que sensa contarse'n la sêrie de los sigles, arriba fins á l'eternidad.

De la sua no interrompuda sêrie trêya Tertuliano un argument invencible cuantre los inimics de l'unidad, preguntandlos en nôm de l'Iglezia: *¿Qui sou vozaltres? Cuand y d'ahont sou venguds? Que feis aqui sensu ser de los meus? Ab quin dret divideis el meu depozit, Marciôn? Ab quina llecência ensucias y emmezinas las meas fônts, Valenti? Ab quina autoridad entras dins los meus bens, Apeles? Son meus. Los he heredads de los Apôstols, y vozaltres no tirau ni tenu part en ells. Sou posteriors á mi: no descendiu de los Apôstols côm jô.* Aquesta sentència de Tertuliano inclôu tambe'n si los tres motius d'anomenar.e Apostòlica, y son primer, porque creu y enseña lo que creguêren y ensenaren los Apôstols: segon, perquè la fundáren ells y la govênan los seus llejitims sucesors: tercer, porque rebé la sua autoridad y misiô de Jezu Crist per los Apôstols. Caracters aquests qui no s'apropian á niguna de las sêctas ó sociedades separadas. La nôstra Religió es una cadena cuya priméra baula es el Fill de Deu, qui unida ab la de Sant Pere, y las de los demais Apôstols, arriba fins á Pio seté centro actual de la Católica unidad. Ab esta cadena estreñia Sant Agusti á los herejjes d'el seu temps, y el gran Arnaldo, y el celebre Bosuet han fet sentir el seu pes á los nôstros jermans, ultimament separads.

Añadiren los Pares de la Patria, la cualidad de *Romana* qu' heurien pogud callar sensa que justament ni ab motiu se los pogues censurar, puis qu' está comprega 'n las altras duas. Qui diu *Catòlica* diu *universal* y nignu temps ni llòc esclòu: y qui diu *Apostòlica* supòza 'l centro de la sua unidad en el Bisbe de Roma, primad de tota l' Iglezia. ; Però aduc aüadint la nòta de Romána, que no s' ha xerrad? Que no s' ha mentid? Y que no s' ha cabil-lad?

Diguéren despues, *única vertedera*. No s' irritan los nòstros jermans separads cuantra aquesta espresió. La Religió es òbra de Deu: á l' Iglesia está confiad el depòzid de las suas veritats: á ella está concedit el dó de infal-libilidad: axí com es una la sua doctrina, un es el seu cap y un es el seu còs: Deu no té sino una paraula; pero aquesta no 's la mentida sino la veritat: lo que se aparta d' esta paraula no pòd ser doctrina de l' Esposa d' el Vêrbo, y la sua enseñansa no deu confondre-se ab la de los homens espòzads al error.

Aquesta *Religió Catòlica, Apostòlica Romana única vertadera* es y será perpètuament de la nació *Españòla* si se observa la Constitució, qui manda á los españòls *ser juts y benèfics, obeir las lleis, y respettar las Autoridades estabblidas*. De mòdo que qui n' observa lo que diu la Constitució, n' observa lo que diu la Religió; y per lo matex los qui no vòlen la Constitució no volen la Religió sino 'l seu interés. Siem puis constitucionals, que si lo som, serem justs, benèfics, amantes de las lleis, veneradors de las autoridades, veraces, pacífics, invencibbles, intrépids, en fin religiosos. Siem religiosos si volem que sia perpètua entre nozal-tres la Constitució y la Religió. Si despreciam la Religió y la Constitució, es de temer la sòrt desgraciada de tantas Naciones, qui per aquest desprèci se tornáren envencar dins las tenebras espesas d' el error, còm va pronosticar el Divino fundador de la Religió, el autor y conservador de la Fe. Fins y tot los Gentils temían la sua ruina y l' atribuían á haver despreciad á los seus Deus, còm diu aquel gran poeta Horacio

Despreciads Deus varen castigá  
l' infelis Italia 'b fòrta ma.

Plens de cordura però los Pares de la Patria, per evitar aquests mals aüadíren qu' aquesta Religió sería *protejida ab lleis sábias y justas*. A exó mos obbliga poderozament la gratitud, y l' utilidad de tota la Nació. La *gratitud*; perque jahont hey ha un dó

mes preciós, mes gran, mes necessari qu' el de la verdadera Religió? Ahont se's conservad ab mes pureza qu' en aquesta Nació felis? Duráren molt pòc los errors qui 'n ella intentáran alzar el cap. Y cuant consideram l' admirable conversió de los Godos Arrians, casi mos veim tentads á creurer qu' el pais espanyòl no admet el cisma, y que fa pèrda l' actividad á la herejía. ¡Ojalá la fes pèrda á la superstició! Ojalá la fes pèrda á l' impiedad!

L' *utilidad* es per la Nació. La Religió puis es óbra d' el Omnipotent y s' aguanta sens el esfòrs, y aduc cuantre 'l impuls rabios d' el poder humá. Tres sigles de combats y de triuntos son la pròva mes clara y mes cèrta; y perventura (y sensa perventura) quedá perjudicada ab la protecció de Constantino encare que cuantre l' intenció de aquest gran Emperador. Se pòd dir sensa temor d' errar que desde llevò *lo qu' ha aumentad de riqueza, lo ha animvad de virtud*. Per la Nació es l' *utilidad*; perque ¿hey pòd haver ciutedá millor qu' el bòn Cristiá? Pòd haver hòme mes just que 'l qui obeïex á las Autoridades qui mandan lo que decreta la ley, no per temor d' el castic, sino per conciència? Se tròba hòme mes perfet que 'l qui santifica los seus pensaments, paraulas y fets, aduc los mes indiferents ab l' ausili de la Religió?

¡Religió! esclamava un qui la conexía be, *virtud augusta, qui partint d' el fonament inalterable y de l' etèrna reggla de la moralidad, de la justicia y rectitud qui's Deu, ficsas l' idèa verdadera de tota virtud, y l' ennobleis y sul-limas tant mes, cuant es mes nòbble y sul-lime 'l principi d' ahont prové. ¡Religió! virtud soberana, qui uzant d' el majestuós, dols y penetrant llenguajje digne d' el home y de Deu, no violentas, convidas sí, alagas y atréus; qui no vòls òbras forsadas, libres sí, voluntarias y espontáneas; qui mòus ab la dulsura de la benevolència y de la caridad; qui no't complaus en tenir esclaus timidos, fills sí, amantes y per la virtud subjèctes á las lleis... ¡Ah! y qui no't col·lòca per pedra'ngular de tota sociedad! ¡Y cóm la nació Espanòla per el seu pròpi interes y utilidad no la protejirá ab lleis sabias y justas! ¡Ah! ja lo ha fet axí. No ha volgut desconexer los elevads destinos d' el hòme, ni olvidar los intereses de los seus fills. A un negre tribunal d' injusticia y persecució, ha substituid el d' equidad y protecció digne y pròpi d' una Religió Sacro-santa única verdadera: d' una Religió de dulsura y caridad, d' amor y benevolència. Si: qui diu mal de la Religió pòd ser acuzad devant dos tribunals: devant el Civil, cóm infractor de la Constitució qui la proclama y prohibex totas las altres sèctas: devant el*

Ecleziastic, còm á protector especial qu' es d' ella al tenor de los Decrets de las Corts; y tant un com altre deven vel-lár tant ó mes perque no se rompra, com lo deven perque no se cometan latrocinis y altres delictes.

No tenguem puis repáro algun en acuzar á los irreligiosos. ¿Si no 'l tenim per acuzar y perseguir á los altres delincuentes, el tendrem per ezeccutarlo en b' aquests qui son mes perjudicials y mes dolents? Magistrads, caiga l' inezorable 'spasa de la ley demunt los pervêrsos qui s' atrevescan á maquinari cuantre la Religió. El qui dona pasos per establir altre Religió en l' España té pena de la vida segons ultimament han decretad las Corts y ha sancionad el Rey: igual pena té el qui maquina cuantre la Constitució. Providència acertada, puis sensa Religió no 'y ha Nació, sensa Nació no 'y ha Constitució, y sensa Constitució no 'y pòd haver ni Nació ni Religió. Sia public es castic y notòri per mes escarament. Ja no 'stan en temps de secrets. La ley ja 's la nòrma de las accions humanas. La Religió es lo que mes mos interesa; y sian las cauzas de la Religió axi còm se merex.

Conciutedans, caigué l' inquizició, era un tribunal iniquo, era precis que caigués; però axi matex hey ha inquizició, mes apoyo te are la Religió qu' antes, puis hey ha mes tribunals qui la proteïxen. Antes se sostenia ab el terror y l' injusticià, are ab la suavidad y la rectitud: antes se p'roscia bax d' uns trámites iniquos y il-legals, are segons manda la ley: O sino digaume; ¿Qui de vozaltres á la mala h'ora de la nit sensa sebre còm, voldria trobarse 'nrevoltad d' escozzins inumans y cruëls, qui carraganvos de cadenas y grillons vos treguesen de caza vòstra, vos umplisan d' opròbis y d' insultos, y sensa que ni l' espòza, ni los pares, ni los jermans, ni los amics, ni los coneguds poguesen sebre per hont havien pres, vos tencasen dins quatre pareds desa 'hont no 's ves s'òl ni lluna, y sensa sebre perque ò vos iufamassen, ò vos penjassen ò de 'n viu en viu vos cremassen no donantvos aduc el trist consol de dirvos qui vos hagués feta la mercé? Qui de vozaltres voldria ser judicad d' esta manera? Puis axi se judicava en l' inquizició. Tribunal de inorancia y d' injusticia qu' era precis esterminar y abolir si la Nació volia proteïgir ab lleis sabias y justas la Religió que tant estima.

Religió qu' estima y unicament ama puis per el seu amor *prohibet l' ezeccici de calsevòl altre*. Pozada y establida la Religió Catòlica per ley fundamental, y esent l' espresa voluntad de tots los Españòls el profesarla, se te dret de privar d' Españòl en el qui

s'atrevesca á romperla. La Nació pòd ser intol·lerant sensa espozarse á justa censura; pois no havent en l' España fins aquí qui no la profes; á nigu se fa injuria. Altre còza sería si los Españòls fosen un compòst ó agregad de divèrsas y distintas Religions. Llevò tendria motiu el Judío, el Maometá, el Protestant, de clamar y anomenar lley tiránica, la qui 'l pozería en la dura 'lternativa de fer traició á la sua conciència, ó d'abandonar la sua Patria.

No se diga qu'en Roma s'admeten Calvinistas y altres sèctas y que se permet ferse azzercici publicde las matexas. Lo cèrt es que l' España no 'sta en disposició d' admetra aquesta mala mescla. L' España sempre sacrificará á la pureza y brillantés de la Religió tolas las convenièncias y tots los intereses politics. Interesos que lograná en b' altres mèdis, pois los seus fills l'estiman tant còm merex aquesta dolsa y desgraciada Mara y logranán la sua salud sens espozar la sua Religió.

No será perseguid el estranjér qui tenga 'l seu culto ocult y particular, si no te la temeridad, l'atraviment, el descaro, y la manía de fer dexebbles.

No se li concediran los drets d' Españòl, es veritat; però tal vegada se concedexen en Inglatèrra á los Catòlics Españòls? No s'inferesca d' aquí que la nôstra Religió es intol·lerant; s'inferesca però que no 's Españòl ni 's hòme de be el qui no la profesa d' en-sá que 'stá sancionada en la nôstra Constitució.

Y que serán los Ateistas y materialistas? Mònstruos, no hòmens. Perjudicialisims á tota sociedad civil, no may membres utils; pòden però convertirse y conexas la veritat de la Religió.

Nozaltres per la nôstra part practiquem las virtuds que la Religió mos enseña pois que la práctica de la virtud fone el argument mes poderós cuantre los seus primers inimics. Practiquem las virtuds civils, y ferém amabbles las lleis Constitucionals justa y sabiament protectoras de la matexa Religió. El mèrit modest, la ciència sensa orgullo, la probidad en las accions, el amor acendrat y fòrt á la Patria, á la Constitució y al Rey sian la nôstra diviza; pois que l'immodèstia, la supèrbia, la picardía, el avorrimient á la Patria, á las lleis y al Rey, son la mina secreta y destruidora d' el Estad y la Religió.

| 7 <sup>2</sup><br><i>Prèus correns de. . . . .</i> | <i>Palma.</i>                                     | <i>Inca.</i>                                      | <i>Sineu.</i>                                     |
|----------------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
|                                                    | li. <sup>s</sup> so. <sup>s</sup> d. <sup>s</sup> | li. <sup>s</sup> so. <sup>s</sup> d. <sup>s</sup> | li. <sup>s</sup> so. <sup>s</sup> d. <sup>s</sup> |
| Xexa, la barcella. . . . .                         | 19                                                | 18                                                | 16                                                |
| Blat gros. . . . .                                 | 17                                                | 17                                                | 15 6                                              |
| Blat manut. . . . .                                | 16                                                | 16                                                | 15                                                |
| Blat forastér. . . . .                             | 17                                                |                                                   |                                                   |
| Ordi. . . . .                                      | 8                                                 | 7                                                 | 7                                                 |
| Sivada. . . . .                                    | 5                                                 | 4 4                                               | 4                                                 |
| Favas grosses, l' almut. . . . .                   | 2 4                                               | 2                                                 | 2                                                 |
| Favas petites. . . . .                             | 2 2                                               | 1 10                                              | 1 8                                               |
| Favas forasteras. . . . .                          |                                                   |                                                   |                                                   |
| Mongetas blancas. . . . .                          | 4 6                                               | 4                                                 | 4                                                 |
| Mongetas negras. . . . .                           | 4                                                 | 3 4                                               | 3 2                                               |
| Siurons. . . . .                                   | 4                                                 | 4                                                 | 3 10                                              |
| Fazols. . . . .                                    | 3 8                                               | 3 2                                               | 3 6                                               |
| Guixas. . . . .                                    | 2 2                                               | 1 10                                              | 1 8                                               |
| Mellas, la quartera. . . . .                       | 2 6                                               |                                                   |                                                   |
| Besó, lo quintá. . . . .                           | 13                                                |                                                   |                                                   |
| Garrovas. . . . .                                  | 14                                                | 16 6                                              |                                                   |
| Formajje novell. . . . .                           | 8 10                                              | 8                                                 | 6 13                                              |
| Llana. . . . .                                     | 18                                                | 19                                                | 13 10                                             |
| Lli. . . . .                                       |                                                   |                                                   |                                                   |
| Lli forastér. . . . .                              | 55                                                | 60                                                |                                                   |
| Cañom. . . . .                                     | 14                                                | 16 10                                             | 14                                                |
| Páya. . . . .                                      | 8                                                 | 6                                                 |                                                   |
| Sucre blanc, la lliura. . . . .                    | 4 4                                               | 5                                                 |                                                   |
| Sucre terciat. . . . .                             | 3 6                                               | 3 8                                               | 3 6                                               |
| Arrós. . . . .                                     | 1 4                                               | 1 6                                               | 1 4                                               |
| Safrá del país, l' unsa. . . . .                   | 18                                                | 17                                                |                                                   |
| Oli vell, cortá. . . . .                           | 1 4                                               |                                                   | 1 5                                               |
| Oli novell. . . . .                                | 1                                                 | 1                                                 | 1 2                                               |
| Aigordent anisada, el cortí. . . . .               | 3 10                                              | 4                                                 |                                                   |
| Olivas, l' almut. . . . .                          | 2 2                                               | 1 6                                               | 2 4                                               |
| Tosinos de past, la arrova. . . . .                | 2 15                                              |                                                   | 2 7                                               |
| Tosinos d' aglá. . . . .                           | 2 2                                               | 1 14                                              |                                                   |
| Carbó d' auzina. . . . .                           | 4 4                                               |                                                   |                                                   |
| Carbó de mata. . . . .                             | 3 10                                              | 2 8                                               |                                                   |
| Moltó, la lliura. . . . .                          | 8 6                                               | 7                                                 | 7                                                 |
| Bou. . . . .                                       | 7                                                 |                                                   |                                                   |
| Carn comuna. . . . .                               | 6                                                 | 5                                                 | 4 6                                               |